

Verrassende beelden over kringloop, leven en dood

Margriet Rutgers
tekst en foto's

Museum Beelden aan Zee in Scheveningen toont verrassende keramiek in groot formaat van het Italiaanse kunstenaarsduo Bertozzi & Casoni. Eerder exposeerden zij o.a. op de Biennales van Venetië in 2009 en 2011. Dit is hun eerste tentoonstelling in Nederland.

Het grote wandkunstwerk *Composizione non finita-infinita (onvoltooid-oneindig)* uit 2009 trekt meteen de aandacht vanwege de bijzondere compositie. Het werk is opgebouwd uit circa vijfhonderdzeven medicijnkastjes van keramiek met openstaande deurtjes en beslaat bijna een hele achterwand van de grote zaal. Het is opgedragen aan de kunst. De kastjes zitten namelijk vol verwijzingen naar bekende kunstwerken. Daarnaast bevatten ze allerlei hulpmiddelen als schildersmaterialen in plaats van 'gewone' geneesmiddelen. We zien bijvoorbeeld de David van Michelangelo, de Schreeuw van Munch, een beeld van Brancusi en een werk van Dali. Bertozzi & Casoni willen het liefst dat de kijker zelf interpreteert. Toch wil Bertozzi in een toelichting wel kwijt dat deze verzameling ook gaat over de complexiteit van het samenleven. Vandaar waarschijnlijk de naar boven reikende armen in de bovenste rijen en demonen in de onderste rijen van dit wandobject. De tussenliggende rijen, gevuld met kunst zijn vooral bedoeld als troost. Er is in ieder geval veel te bewonderen in deze kastjes van keramiek in subtiele wittinten. Door de lichtval in het museum komen de verschillende tinten wit extra tot hun recht.

Een nieuwe stem

Giampaolo Bertozzi (Borgo Tossignano, 1957) en Stefano Dal Monte Casoni (Lugo di Romagna, 1961) ontmoetten elkaar op de keramiekopleiding in keramiekstad Faenza. Ze studeerden verder aan de kunstacademie in Bologna. Ze besluiten in 1980 tot een vennootschap Bertozzi & Casoni en openen hun eigen atelier. Eerst richten zij zich vooral op de beeldhouwkunst en wat design. Geleidelijk gaan ze conceptueler werken, maar ze blijven aandacht besteden aan de uitvoering en de vorm. In de jaren negentig worden hun werken groter en vanaf 2000 worden hun beeldtaal en de uitvoering steeds radicaler. Kunstgaleries in o.a. Milaan, New York en Londen raken geïnteresseerd en exposeren hun werk. In 2009 en 2011 mogen zij exposeren op de Biennale in Venetië.

Ze experimenteren in hun fabrieksatelier met materialen, gereedschappen en technieken. Het duo bewerkt met assistenten keramisch materiaal van industriële origine, dat ze steeds weer anders

toepassen. Ambachtswerk in dienst van de kunsten, net zoals bij de Renaissancekunstenaar. Met hun innovatief materiaalgebruik halen de twee kunstenaars keramiek uit het oorspronkelijke hokje van gebruiksvoorwerpen Ze geven een nieuwe stem aan keramiek.

Vergankelijkheid

Alle beelden zetten aan tot nadenken over cultuur en natuur, over leven en dood en over kunst en kitsch. Hun beelden zitten vol symbolen en betekenissen. De twee grote Mariabeelden uit 1997 en 2008, verwijzen bijvoorbeeld naar de madonnaverering in Italië. Hun madonna in *Scegli il Paradiso (Kies de hemel)* 1997, heeft dezelfde kleuren als de renaissancemadonna's van de Florentijnse kunstenaar Luca della Robbia (15e eeuw).

Alleen deze madonna verbindt het goddelijke met het aardse. Zij is namelijk afgebeeld met een grasmaaier op een veldje met bloemen. Na het maaien van de bloemen, keren deze terug op haar mantel en krijgen hiermee eeuwigheidswaarde. De kringloop van de tijd, komt veel radicaler tot uitdrukking in het andere beeld, de *Madonna Sceletrita (Geraamtemadonna)* uit 2008. De madonna is hier voorgesteld als zilverkleurig skelet. 'Zij' is meegegaan met haar tijd, want nu maait ze met een elektrische grasmaaier. De bodem van de tuin is vervuild en uitgedroogd. De voedingsbodem voor het geloof en de verering van Maria lijken hiermee uitgeput. Alessandra Laitempergher legt dit helder uit in de publicatie *Timeless*. Nelleke van Zeeland belicht vooral het vanitasthema, dat in de Nederlandse 17e eeuw een grote rol speelde. In veel beelden bouwen de kunstenaars voort op dit thema. Zij tonen soms moralistisch, soms humoristisch de gevolgen van de consumptiemaatschappij. Een omgevallen prullenmand met rotzooi, een stapel borden met beschimmelde etensresten en een schedel op een schaal met kapotte kerstballen.

Deze moderne stillelevens verwijzen naar onze sterfelijkheid. In weer andere beelden zie je nieuwe natuur herrijzen uit afval en troep. Zelfs op de rug van het Mariaskelet (2008) groeien ook weer nieuwe bloemen. De kringloopgedachte ligt hier voor de hand.

Levensecht

Behalve van de betekenislagen, valt er veel te genieten van de prachtige uitvoering. Van de schoonheid van doorschijnende, fleurige vlinders en orchideeën. Van het prachtige bottenstilleven met de passende titel *Osso bello* (Mooi bot) 2007.

Dit beeld blijkt een glanzende, kwetsbare stapeling van botten. Pas van dichtbij zie je dat het botten zijn waar lieveheersbeestjes over kruipen. Bovenop ontwaar je een hoorn des overvloeds. Voorjaarsbloemen en vlinders, maar ook afval, verval en dood. Steeds weer anders verbeeld in kwetsbaar en kleurrijk keramiek. Met de kunst als uiteindelijk overlever.

Publicatie: Bertozzi & Casoni. Timeless. € 15.

Tot en met 19 mei in Museum Beelden aan Zee, Den Haag.